AUTOR:	Mgr. Hana Strádalová	ZNAČKA:	VY_32_INOVACE_12_0SZ_04
OBOR STUDIA:	Gastronomie Služby cestovního ruchu Management v gastronomii	ROČNÍK:	1., 2., 3.
PŘEDMĚT:	Společenskovědní základ Komunikace ve službách Společenskovědní seminář	VYTVOŘENO:	březen 2014
TEMATICKÝ OKRUH:	Vybrané otázky z teoretické a aplikované psychologie		
NÁZEV:	**Moderní směry v psychologii**		
ANOTACE, METODICKÝ POKYN:	Výukový materiál je vytvořen pro žáky 1. a 2. ročníku oboru Služby cestovního ruchu a Gastronomie pro předmět Komunikace ve službách, lze jej také využít v Základech společenských věd v 1. ročníku pro již uvedené obory a ve Společenskovědním semináři oboru Management v gastronomii. Soubor obsahuje výkladový materiál k tématu **Moderní směry v psychologii**, který je zpřístupněn žákům formou e-learningu. Žák získá přehled o významných představitelích moderní psychologie a směrech, které reprezentovali. Žák se pod svým uživatelským jménem a heslem přihlásí do výukového prostředí http:/moodle.ssss.cz. Pod názvem příslušného předmětu a tematického okruhu vyhledá nabídku kurzů. Zadaný kurz obsahuje výkladový materiál, jež má žák prostudovat. Obsah a jednoduché zpracování náročného tématu odpovídá možnostem a předpokladům žáků. Kurz obsahuje také krátký kontrolní test, který prověří, zda žák výukový materiál prostudoval. Kurz (výukový materiál a kontrolní test) nenahrazuje v plné míře prezenční výuku a zjišťování vědomostí a znalostí. Spuštění testu řídí vyučující. Ten nastaví pravidla, za kterých je možné test absolvovat (prostředí, čas, četnost opakování, hodnocení).		
ODKAZY A CITACE:	BEDRNOVÁ, Eva; PAUKNEROVÁ, Daniela. *Psychologie prodeje pro střední odborná učiliště*. Praha: FORTUNA, 1995, ISBN 80-7168-195-4. BENDL, Stanislav. *Maturita ze společenských věd*. Olomouc: Nakladatelství Ivan Skřivan ml., 1997, ISBN 80-902261-1-6. HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro SŠ*. Praha: FORTUNA, 1995, ISBN 80-7168-245-4. ČÁP, Jan; MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. Praha: PORTÁL, 2001, ISBN 978-80-7478-463-X.		

Moderní směry v psychologii

- **Behaviorismus**

Hlavním předmětem zkoumání behavioristů jsou ***vnější projevy chování***. Zakladatelé tohoto směru byli ovlivněni pracemi ruského fyziologa I. P. Pavlova (reflexy). Podle nich organismus, tedy člověk, odpovídá na určité podněty, na které se jedinec učí v průběhu života reagovat. Chování pokládali behavioristé za sled naučených odpovědí na podněty. Prožívání, které se odehrává ve vědomí, nepokládali za důležité, přeceňovali význam učení a výchovy.

Zakladatel tohoto směru ***John Broades Watson*** *(1879-1958)* prohlásil: *„Dejte mi na výchovu tucet zdravých dětí a já vám zaručuji, že z každého z nich vychovám takového specialistu, jakého náhodně zvolím – lékaře, právníka, umělce, obchodníka, ale i žebráka a zloděje, bez ohledu na jeho talent, sklony, i bez ohledu na vlastnosti jeho předků."*

- **Humanistická psychologie**

Pro humanisticky orientované psychology je především důležité, jak člověk vnímá sám sebe, jak o sobě uvažuje, jaké si vytváří sebepojetí a jak prožívá vše, co se kolem něj děje. Vývoj jedince je podle nich podněcován snahou po seberealizaci, která je člověku vlastní. Jedná-li člověk v souladu s touto snahou, vede to k větší nezávislosti, sebeuspokojení a smysluplnosti života.
Nejznámější představitel: ***Abraham Harold Maslow*** (1908 – 1970). K nejvýznamnějším příspěvkům Abrahama Maslowa v psychologii patří hierarchie lidských potřeb, kterou obvykle zobrazoval jako pyramidu:

1. *potřeba seberealizace* (naplnit své možnosti růstu a rozvoje),
2. *potřeba uznání, úcty* (být vážený, mít úspěch v očích jiných lidí a na tomto základě být sám sebou kladně hodnocen),
3. *potřeba lásky, sounáležitosti* (vedou k touze někam a k někomu patřit, být přijímán a milován),
4. *potřeba bezpečí, jistoty* (projevuje se především vyhýbáním se všemu neznámému, neobvyklému či hrozivému),
5. *fyziologické potřeby* (potřeba potravy, tepla, vyměšování).

Nejzákladnější potřeby (fyziologické, bezpečí, sounáležitost a úctu) Maslow označuje jako *potřeby nedostatkové* (potřeby deficience), pátou kategorii (seberealizace) pak jako *potřeby růstové*. Za nejvyšší považuje potřebu seberealizace, jíž označuje lidskou snahu naplnit své schopnosti a záměry.

- **Hlubinná psychologie (psychoanalýza)**

Vychází z názoru, že lidské projevy jsou složitou souhrou vědomých a nevědomých procesů. Tento směr se snaží proniknout do hluboko uložených prožitků člověka, do jeho podvědomí. Zakladatelem je vídeňský psychiatr ***Sigmund Freud*** (1856-1939), který ze zkušeností s léčbou neuróz došel k závěru, že duševní život je výrazem nevědomých procesů, které jsou podle něj výrazem pohlavního pudu (*libida*) a tvoří instinktivní jádro osobnosti. Vědomí je jen část našeho duševního života. Hnací síly vycházejí z podvědomí.

3 složky lidské osobnosti podle Freuda:

1. *nejnižší ID* (ONO) – nevědomé, pudové já, síla, která nutí k aktivitě,
2. *střední EGO* (JÁ) – vědomé já, uvědomovaná psychická činnost,

3. *nejvyšší SUPEREGO* (NADJÁ) – souhrn morálních principů, kontrolní složka, která nás nutí jednat společensky.

Freudovi následovníci byli zároveň i jeho kritiky.

Carl Gustav Jung (1875-1961)
Přijímal význam podvědomí, ale odmítal jednostranné zdůraznění pohlavního pudu. Zavedl výraz ***kolektivní podvědomí*** – nevědomí lidstva - soubory ***archetypů*** (předobrazů), které obsahují koncentrovanou kulturní zkušenost celé historie lidstva. Při psychoanalýze je možné se dobrat až k těmto archetypům s jejich symbolickým významem.

Alfred Adler (1870 - 1937)
Zakladatel individuální psychologie, zdůrazňoval sociální faktory a vědomé myšlenkové procesy více než sexuální motivy. Ústředním Adlerovým pojmem je komplex méněcennosti, o jehož překonání se člověk snaží sebeuplatněním. Člověk je bytost sociální a klade důraz na vývoj pocitu sounáležitosti.

- **Kognitivní psychologie**

Představitel ***Georgie A. Kelly*** (1905-1967). Tato koncepce považuje za rozhodující kognitivní (poznávací) procesy, kterými si vytváříme tzv. vnitřní obrazy (modely) vnějšího světa. Skrze ně jsme schopni sebereflexe a utváření své hodnotové orientace.

- **Transpersonální psychologie**

Stanislav Grof (1931) – americký psycholog českého původu, objevitel ***holotropního dýchání***, zabývá se mimořádnými změněnými stavy vědomí, vznikajícími mystickými praktikami (meditací, drogami apod.).

Úloha 1
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Ke každému uvedenému směru vyberte jméno představitele daného psychologického proudu:

hlubinná psychologie	Z. Freud ✓
behaviorismus	J. B. Watson ✓
humanistická psychologie	A. H. Maslow ✓
transpersonální psychologie	S. Grof ✓

Úloha 2
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Vědomé prožívání a nevědomé procesy nepokládali za důležité. Přeceňovali význam učení a výchovy.
Jak se výše popsaný směr nazývá?

Odpověď: behaviorismus

Úloha 3
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Výraz ***archetyp zavedl:***

Vyberte jednu z nabízených možností:
- (●) a. C. G. Jung ✓
- ( ) b. Z. Freud
- ( ) c. A. Adler
- ( ) d. G. A. Kelly

Úloha 4
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Podle A. H. Maslowa je v jeho hierarchii potřeb na prvním místě potřeba:

Vyberte jednu z nabízených možností:
- ( ) a. bezpečí a jistoty
- ( ) b. lásky a sounáležitosti
- (●) c. seberealizace ✓

Úloha 5
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Podle S. Freuda se osobnost skládá ze tří složek: ***Id, Ego*** a .....(doplňte).

Odpověď: superego

Úloha 6
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

G. A. Kelly je považován za objevitele holotropního dýchání.

Vyberte jednu z nabízených možností:
- ( ) Pravda
- (●) Nepravda ✓